

Методологія наукових досліджень

Робоча програма освітньої компоненти (Силабус)

Реквізити освітньої компоненти

Рівень вищої освіти	Третій
Галузь знань	Е Природничі науки, математика та статистика
Спеціальність	Е2 Екологія
Освітня програма	Екологія
Статус освітньої компоненти	Нормативна
Форма навчання	Очна (денна)
Рік підготовки, семестр	1 курс, осінній семестр
Обсяг освітньої компоненти	5 кредитів/150 годин (лекційні заняття – 38 год, практичні заняття – 38 год, СРС –74 год)
Семестровий контроль/ контрольні заходи	Екзамен / МКР
Розклад занять	Згідно розкладу на https://schedule.kpi.ua/
Мова викладання	Українська
Інформація про керівника курсу / викладачів	Лектор: д.т.н., доцент, Галиш Віта Василівна, v.galysh@gmail.com Практичні заняття: к.т.н., доцент, Трембус Ірина Віталіївна, tivkpi@gmail.com Лабораторні заняття: к.т.н., доцент, Трембус Ірина Віталіївна, tivkpi@gmail.com
Розміщення курсу	Платформа дистанційного навчання "Сікорський" https://do.ipkpi.ua/course/view.php?id=7197

Програма освітньої компоненти

1. Опис освітньої компоненти, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Сучасна науково-технічна діяльність вимагає від фахівців уміння системно аналізувати інформацію, формулювати наукові проблеми та застосовувати методи досліджень у професійній практиці. Вивчення дисципліни «Методологія наукових досліджень» дозволяє здобувачам вищої освіти оволодіти основами організації наукового процесу, критичного мислення та методів обробки даних, що є необхідним для успішного виконання наукових проєктів, а також для подальшої професійної діяльності в академічній, дослідницькій та промисловій сферах..

Мета освітньої компоненти – формування теоретичних знань та практичних умінь у сфері методології наукових досліджень, розвиток критичного та системного мислення, здатності планувати дослідження, аналізувати та інтерпретувати результати наукової діяльності.

Предметом вивчення є принципи та закономірності наукового пізнання, методи та методики проведення наукових досліджень, організація експериментальної та аналітичної роботи, формулювання наукових проблем, гіпотез і завдань, підготовка наукових публікацій, звітів і

дисертацій, етичні та правові аспекти наукової діяльності, використання сучасних інструментів і програмного забезпечення для досліджень.

Вивчення освітнього компоненту формує наступні спеціальні (фахові) компетентності: ФК06

- Здатність працювати у міжнародному контексті (ЗК 01);
- Здатність ініціювати, розробляти і реалізовувати комплексні інноваційні проекти у сфері екології та дотичні до неї міждисциплінарні проекти, лідерство під час їх реалізації (ФК 02);
- Здатність проводити критичний аналіз, оцінку і синтез нових та складних ідей (ФК 05);
- Здатність адаптувати і узагальнювати результати сучасних досліджень в екологічній області для вирішення наукових і практичних проблем (ФК 06).

Вивчення освітнього компоненту формує наступні програмні результати навчання: 05
06 07 08 09

- Глибоко розуміти концептуальні принципи та методологію природничих наук, формулювати і перевіряти гіпотези, використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати теоретичного аналізу, експериментальних досліджень і математичного та/або комп'ютерного моделювання з метою розв'язання значущих наукових та науково-прикладних проблем екології (ПРН 1);
- Розробляти та реалізовувати наукові та/або інноваційні інженерні проекти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику з врахуванням соціальних, етичних, економічних, екологічних та правових аспектів (ПРН 5);
- Застосовувати сучасні інструменти та технології пошуку оброблення й аналізу інформації з проблем екології та дотичних питань, зокрема, статистичні методи аналізу даних великого обсягу та/або складної структури, спеціалізовані бази даних та інформаційні системи (ПРН 6);
- Мати сучасні концептуальні знання та високий методологічний рівень у сфері екології та на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні останніх світових досягнень (ПРН 7);
- Знати пріоритетні державні напрями розвитку науки, техніки і технологій у фаховій і суміжних областях (ПРН 8);
- Демонструвати обізнаність щодо сучасних стратегій охорони навколишнього природного середовища, екологічного законодавства, нормативних документів з охорони навколишнього природного середовища (ПРН 9).

2. Пререквізити та постреквізити освітньої компоненти (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Пререквізити: знання у галузі екології, отримані здобувачами вищої освіти на першому та другому рівнях вищої освіти за спеціальністю E2(101) «Екологія».

Постреквізити: набуті знання та вміння необхідні для вивчення освітніх компонент "Моделювання стану суцільного середовища", "Системи і методи прийняття рішень в екології", "Організація науково-інноваційної діяльності".

3. Зміст освітньої компоненти

Розділ 1. Вступ до наукових досліджень

Тема 1.1. Поняття наукового дослідження.

Тема 1.2. Наукова етика та академічна доброчесність.

Тема 1.3. Формулювання наукової проблеми та постановка мети дослідження.

Тема 1.4. Структура наукового дослідження: гіпотези, завдання, об'єкти та предмети дослідження.

Розділ 2. Методологія науки

Тема 2.1. Філософські основи наукового пізнання.

Тема 2.2. Методологічні підходи.

Тема 2.3. Поняття наукової парадигми та концептуальних моделей.

Тема 2.4. Класифікація методів наукових досліджень.

Тема 2.5. Критерії науковості та достовірності результатів.

Розділ 3. Наукове дослідження та планування

Тема 3.1. Планування наукового дослідження: етапи та календарний план.

Тема 3.2. Оцінка ресурсів та ризиків наукового дослідження.

Тема 3.3. Методи збору та аналізу даних

Тема 3.4. Написання наукових робіт

Розділ 4. Сучасні тенденції та інновації в науці

Тема 4.1. Інноваційні методи дослідження та технології.

Тема 4.2. Міждисциплінарні дослідження та колаборація в науці.

4. Навчальні матеріали та ресурси

Базова

1. Основи наукових досліджень : підручник (для спец. «Екологія») / Ю.В. Носачова, О.І. Іваненко, Я. В. Радовенчик. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2020. 132 с.
2. Мудрак О.В., Мудрак Г.В., Кравчук Г.І. Методологія сучасних екологічних досліджень: теорія і практика. Навчально-методичний посібник. – Вінниця: ВНАУ, 2017. – 353 с.
3. Методологія наукових досліджень [Електронний ресурс] : навчальний посібник для підготовки докторів філософії спеціальностей 161 Хімічні технологія та біоінженерія, 162 Біотехнології та біоінженерія, 163 Біомедична інженерія / КПІ ім. Ігоря Сікорського ; уклад.: Астрелін І. М., Косогіна І. В., Кирій С. О. – Електронні текстові дані (1 файл: 8,9 Мбайт). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. – 121 с.
4. Медвідь В. Ю., Данько Ю. І., Коблянська І. І. Методологія та організація наукових досліджень (у структурно-логічних схемах і таблицях): навч. посіб. Суми: СНАУ, 2020. 220 с.

Додаткова

1. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність»
2. Закон України "Про основи державної політики у сфері науки і науково-технічної діяльності"
3. Закон України «Про науково-технічну інформацію»
4. Важинський С.Е., Щербак Т.І. Методика та організація наукових досліджень: навчальний посібник. – Суми: Вид-во СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2016. –260 с.
5. Методологія і організація наукових досліджень : навчальний посібник / А. О. Азарова, Н. О. Біліченко, Ю. В. Міронова, Л. М. Ткачук. Вінниця : ВНТУ, 2022. 117 с.
6. Методологічні основи наукових досліджень: підручник для студентів технічних спеціальностей / Н. І. Посвятенко, О. Є. Тверитникова, Е. К. Посвятенко, Ю. Є. Демідова. Харків: «Факт», 2022. 320 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Сайт кафедри екології та технології рослинних полімерів <https://eco-paper.kpi.ua/>
2. Репозиторій наукових текстів КПІ ім Ігоря Сікорського <https://ela.kpi.ua/>

5. Методика опанування освітньої компоненти

Лекційні заняття

Лекційні заняття спрямовані на: надання сучасних, цілісних, взаємозалежних знань з дисципліни «МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»; забезпечення в процесі лекції творчої роботи здобувачів вищої освіти спільно з викладачем; формування наукового світогляду та дослідницьких компетентностей, розуміння методології та структури наукового дослідження; розвиток навичок наукової аргументації та обґрунтування результатів; формування навичок самостійного планування та реалізації наукового дослідження в екології.

Лекційні заняття можуть відбуватися в аудиторіях або шляхом відеоконференцій (Google Meet, Zoom тощо). Ілюстративний матеріал наводиться у вигляді презентацій.

№	Опис заняття
1	Тема 1.1. Поняття наукового дослідження. Визначення наукового дослідження та його роль у розвитку науки. Класифікація досліджень: фундаментальні, прикладні, експериментальні, теоретичні. Взаємозв'язок теоретичних та експериментальних досліджень.
2	Тема 1.2. Наукова етика та академічна доброчесність. Поняття наукової етики та її значення у дослідницькій діяльності. Принципи академічної доброчесності: чесність, об'єктивність, прозорість, відповідальність. Етичні аспекти роботи з живими організмами та природними екосистемами.
3	Тема 1.3. Формулювання наукової проблеми та постановка мети дослідження. Визначення наукової проблеми та її значення для дослідження. Методи виявлення та формулювання проблеми (аналіз літератури, спостереження, моделювання). Постановка мети дослідження. Взаємозв'язок проблеми, мети та очікуваних результатів. Формулювання дослідницьких завдань.
4	Тема 1.4. Структура наукового дослідження: гіпотези, завдання, об'єкти та предмети дослідження. Поняття гіпотези та її роль у науковому дослідженні. Види гіпотез (робочі, альтернативні, нульові) та їх формулювання. Визначення об'єкта дослідження (що вивчається) та предмета дослідження (на що спрямована увага). Взаємозв'язок гіпотези, завдань та методів дослідження.
5	Тема 2.1. Філософські основи наукового пізнання Поняття методології науки та її місце в системі наукового знання. Онтологічні основи науки: природа, людина, суспільство та взаємозв'язки в екологічному контексті. Епістемологічні принципи наукового пізнання: суб'єкт і об'єкт пізнання, істина, знання, віра, гіпотеза. Логічні засади науки: принципи доказовості, несуперечливості, верифікації. Діалектика як загальний метод пізнання розвитку природних і соціоекологічних процесів. Вплив філософських концепцій на становлення екологічної науки (натуралізм, системність, біоцентризм, ноосферна концепція).
6	Тема 2.2. Методологічні підходи Поняття методологічного підходу та його роль у науковому пізнанні. Індуктивний підхід: від спостереження до узагальнення — приклади з екологічних досліджень. Дедуктивний підхід: логічні побудови, гіпотези, моделювання природних процесів. Системний підхід як основа сучасної екології: поняття системи, елементів, структури, функцій. Історико-логічний підхід: розвиток наукових ідей у часі, спадковість і критичність у науці.

№	Опис заняття
7	Тема 2.3. Поняття наукової парадигми та концептуальних моделей Сутність і походження терміна «наукова парадигма» (за Т. Куном). Структура та функції парадигми у розвитку науки. Зміна наукових парадигм: наукові революції та еволюція знання. Парадигми в екології: від натуралістичної до системно-ноосферної. Концептуальна модель як форма відображення досліджуваної реальності. Типи моделей: фізичні, математичні, імітаційні, інформаційні, концептуальні. Моделювання екосистем і природних процесів як метод формування екологічних концепцій. Значення моделей у прогнозуванні стану довкілля та прийнятті управлінських рішень.
8	Тема 2.4. Класифікація методів наукових досліджень Поняття методу та методики дослідження. Загальнонаукові, спеціальні та міждисциплінарні методи. Кількісні методи: вимірювання, статистичний аналіз, кореляція, регресія, математичне моделювання. Якісні методи: спостереження, опис, експертні оцінки, контент-аналіз. Змішані (комбіновані) методи — інтеграція кількісного та якісного підходів.
9	Тема 2.5. Критерії науковості та достовірності результатів Поняття науковості, істини й обґрунтованості знань. Основні критерії науковості: об'єктивність, відтворюваність, системність. Достовірність і точність наукових результатів: поняття, оцінка, межі похибок. Репрезентативність вибірки та статистична надійність у кількісних дослідженнях. Перевірка гіпотез і валідація результатів. Роль рецензування, апробації та публікацій у підтвердженні достовірності наукових результатів. Етична відповідальність дослідника за достовірність поданих даних. Впровадження принципів відкритої науки (Open Science) для забезпечення прозорості результатів досліджень.
10	Тема 3.1. Планування наукового дослідження: етапи та календарний план Поняття та значення планування в науковій діяльності. Основні етапи наукового дослідження: від ідеї до впровадження результатів. Визначення мети, об'єкта, предмета та завдань як початковий етап планування. Етапи розроблення дослідницького проєкту: концепція, обґрунтування, структура, очікувані результати. Календарне планування: розподіл етапів і термінів виконання роботи. Управління часом (тайм-менеджмент) у науковій діяльності аспіранта. Контроль проміжних результатів і коригування плану в процесі дослідження.
11	Тема 3.2. Оцінка ресурсів та ризиків наукового дослідження Поняття ресурсного забезпечення наукового дослідження. Види ресурсів: матеріальні, фінансові, часові, кадрові, інформаційні. Оцінка потреб у ресурсах на різних етапах дослідження. Поняття наукового ризику та його види: методологічні, технічні, організаційні, етичні. Методи оцінки ризиків: якісний і кількісний аналіз. Розробка стратегії управління ризиками (уникнення, мінімізація, резервування ресурсів). Вплив ресурсних і ризикових факторів на якість та достовірність результатів дослідження.
12	Тема 3.3. Методи збору та аналізу даних Методи збору даних. Робота з науковими джерелами та базами даних. Кількісні методи аналізу. Якісні методи аналізу. Використання комп'ютерних програм для обробки даних.
13	Тема 3.4. Написання наукових робіт Структура наукової роботи. Вимоги до наукового стилю та аргументації. Оформлення джерел, цитування та унікальність тексту. Презентація результатів дослідження. Публікаційна діяльність та вибір журналу для публікації.

№	Опис заняття
14	Тема 4.1. Інноваційні методи дослідження та технології Поняття інновацій у наукових дослідженнях. Сучасні цифрові інструменти та платформи для дослідників. Використання великих даних (Big Data) та штучного інтелекту в науці. Геоінформаційні системи (GIS) і моделювання в екологічних дослідженнях. Лабораторні та польові інноваційні методики збору даних. Автоматизація експериментів та дистанційні сенсорні технології.
15	Тема 4.2. Міждисциплінарні дослідження та колаборація в науці Поняття міждисциплінарності та її роль у розвитку сучасної науки. Синергетичний підхід до вирішення комплексних екологічних проблем. Приклади успішних міждисциплінарних проєктів у галузі екології. Форми наукової колаборації: консорціуми, наукові мережі, кластери. Академічне партнерство між університетами, бізнесом і громадськими організаціями. Інтернаціоналізація науки: участь у міжнародних програмах і грантах. Виклики міждисциплінарних досліджень: комунікація, управління, інтеграція знань.
16	Екзамен

Практичні роботи

Практичні заняття сприяють засвоєнню лекційного матеріалу, а також зростанню здобувачів вищої освіти як творчих фахівців. Практичні роботи спрямовані на формування умінь визначати наукову проблему, формулювати мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження; здатності будувати логіку дослідження відповідно до поставленої проблеми; навичок планування наукової діяльності; здатності застосовувати сучасні методи наукового пізнання; аналітичних та критичних навичок; комунікативних і презентаційних навичок дослідника.

Заняття	Тема	Опис запланованої роботи
1	Тема 1.1. Поняття наукового дослідження	Аналіз основних типів досліджень в контексті спеціальності Е2 – Екологія. Роль дослідника у розвитку науки.
2	Тема 1.2. Наукова етика та академічна доброчесність.	Практикум з правильного цитування та оформлення джерел.
3	Тема 1.3. Формулювання наукової проблеми та постановка мети дослідження.	Обґрунтування актуальності дослідження в екологічній сфері
4	Тема 1.4. Структура наукового дослідження: гіпотези, завдання, об'єкти та предмети дослідження	Розроблення структури майбутньої дисертаційної роботи.
5	Тема 2.1. Філософські основи наукового пізнання	Дискусія: “Емпіризм vs. раціоналізм у сучасній екології”.
6	Тема 2.2. Методологічні підходи	Розроблення схеми методології дослідження.
7	Тема 2.3. Поняття наукової парадигми та концептуальних моделей	Аналіз зміни наукових парадигм у сфері екології.
8	Тема 2.4. Класифікація методів наукових досліджень	Класифікація методів: кількісні, якісні, змішані.

Заняття	Тема	Опис запланованої роботи
9	Тема 2.5. Критерії науковості та достовірності результатів	Визначення критеріїв науковості (об'єктивність, верифікованість, системність).
10	Тема 3.1. Планування наукового дослідження: етапи та календарний план	Етапи планування наукового дослідження.
11	Тема 3.2. Постановка наукової проблеми, формулювання гіпотез і завдань	Види гіпотез та способи їх формулювання.
12	Тема 3.3. Оцінка ресурсів та ризиків наукового дослідження	Ідентифікація ризиків у науковому дослідженні
13	Тема 3.4. Методи збору та аналізу даних	Порівняння основних методів збору даних
14	Тема 3.5. Написання наукових робіт	Написання короткої анотації та висновків до статті.
15	Тема 4.1. Інноваційні методи дослідження та технології	Розроблення ідеї міждисциплінарного проєкту.
16	Тема 4.2. Міждисциплінарні дослідження та колаборація в науці	Презентація власного наукового дослідження у форматі короткої наукової доповіді.
17	Модульна контрольна робота	

6. Самостійна робота студента/аспіранта

Самостійна робота з вивчення освітнього компоненти включає повторення пройденого матеріалу, підготовку до практичних занять, модульної контрольної роботи та екзамену.

Вид СРС	Кількість годин на підготовку
Підготовка до аудиторних занять: повторення лекційного матеріалу; підготовка до практичних занять	64 годин
Підготовка до МКР	4 години
Підготовка до екзамену	6 годин
Всього	74 годин

Політика та контроль

7. Політика освітньої компоненти

У звичайному режимі роботи університету лекції, практичні заняття проводяться в навчальних аудиторіях. У дистанційному режимі всі заняття проводяться через платформу дистанційного навчання Сікорський. Відвідування практичних занять є обов'язковим.

Здобувачі вищої освіти зобов'язані брати активну участь в навчальному процесі, не спізнюватися на заняття та не пропускати їх без поважної причини, не заважати викладачу проводити заняття, не відволікатися на дії, що не пов'язані з навчальним процесом.

Правила призначення заохочувальних та штрафних балів:

- заохочувальні бали можуть нараховуватись викладачем виключно за додаткове проходження он-лайн профільних курсів з отриманням відповідного сертифікату, але їхня сума не може перевищувати 10 % від рейтингової шкали.

- штрафні бали в рамках навчальної дисципліни не передбачені.

Політика строків здачі та перескладань: визначається п. 8 Положення про поточний, календарний та семестровий контроль результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського

Політика щодо академічної доброчесності: визначається політикою академічної чесності та іншими положеннями Кодексу честі університету <https://kpi.ua/files/honorcode.pdf>, що встановлює загальні моральні принципи, правила етичної поведінки осіб та передбачає політику академічної доброчесності для осіб, що працюють і навчаються в університеті, якими вони мають керуватись у своїй діяльності, в тому числі при вивченні та складанні контрольних заходів.

При використанні цифрових засобів зв'язку з викладачем (мобільний зв'язок, електронна пошта, переписка в телеграм чатах) необхідно дотримуватись загальноприйнятих етичних норм, зокрема бути ввічливим та обмежувати спілкування робочим часом викладача.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Види контролю встановлюються відповідно до Положення про поточний, календарний та семестровий контроль результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського:

1. Поточний контроль: робота на практичних заняттях, МКР.
3. Семестровий контроль: екзамен.

Рейтингова система оцінювання результатів навчання

Рейтинг студента з освітньої компоненти розраховується виходячи із 100-бальної шкали, рейтинг (протягом семестру) складається з балів, що студент отримує за:

- 1) Виступи на практичних заняттях;
- 2) Виконання МКР
- 3) Відповіді на питання білету.

1. Практичні

Обговорення тем – 40 балів;

Критерії оцінювання:

«Відмінно»: Гарна підготовка в обговоренні питань, виконання всіх поставлених завдань - 2,5 бали.

«Добре»: У відповіді не наведено достатньої кількості факторів, прикладів та висновків або допущено окремі неточності - 2,0 бали.

«Задовільно»: Студент готовий о обговорення лише частини питань та/або припускається у відповідях грубих помилок - 1,5 бали.

«Незадовільно»: Активна робота та підготовка до практичного заняття відсутні - 0 балів.

Ваговий бал за відповідь – 2,5 бали. Кількість відповідей – 16. Максимальна кількість балів за роботу на лекціях 2.5 бали x 16 відповіді = 40 балів.

4. Модульна контрольна робота:

Максимальна кількість балів за МКР: **15 балів.**

Критерії оцінювання:

Оцінювання роботи проводиться у вигляді тестування. МКР складається з трьох частин, кожна з яких містить 10 питань і відповідає розділам освітнього компонента. У випадку дистанційного навчання – виконується на платформі дистанційного навчання MOODLE - <https://do.ipk.kpi.ua/>.

Ваговий бал за кожну частину модульної контрольної роботи – 5 балів. Максимальна кількість балів за модульну контрольну роботу – 15 балів.

Таким чином, максимальна сума балів стартової складової, яку може отримати студент складає:

$$R_c = 40 + 15 = 55 \text{ балів.}$$

Екзаменаційна складова Рекз = 45 балів.

Загальна рейтингова шкала складає:

$$R = R_c + \text{Рекз} = 55 + 45 = 100 \text{ балів.}$$

Необхідною умовою допуску до екзамену є зарахування всіх лабораторних робіт, доповідей та МКР при загальному рівні стартового рейтингу не менше 35 балів.

ЕКЗАМЕН

На екзамені студент виконує письмову контрольну роботу. Кожен білет містить три теоретичні питання. Кожне питання оцінюється у 15 балів. Тривалість екзамену – дві академічні години.

Критерії оцінювання:

«Відмінно»: Повна відповідь на запитання, не менше 90% потрібної інформації - 15 бали.

«Добре»: Достатньо повна відповідь, не менше 75% потрібної інформації (повне розв'язання завдання з незначними неточностями) - 12 балів.

«Задовільно»: Неповна відповідь, не менше 60% потрібної інформації та деякі помили (завдання виконано з певними неточностями) - 9 балів.

«Незадовільно»: Активна робота та підготовка до практичного заняття відсутні - 0 балів.

Ваговий бал за відповідь – 15 балів. Кількість відповідей – 3. Максимальна кількість балів за роботу на лекціях 15 балів x 3 = 45 балів.

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

Кількість балів	Оцінка
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

9. Додаткова інформація з освітньої компоненти

Перелік тем доповідей наведені на сторінці дисципліни в Moodle -<https://do.ipk.kpi.ua>

Приклади питань до МКР:

1. Що є головною метою наукового дослідження?

а. Отримання будь-яких нових даних

- б. Пошук нових закономірностей, фактів і способів їх пояснення
- в. Підтвердження відомих фактів без аналізу
- г. Виявлення помилок у роботах інших науковців

2. Який з наведених принципів НЕ належить до принципів академічної доброчесності?

- а. Прозорість і об'єктивність
- б. Плагіат і самоцититування без посилання
- в. Відповідальність і чесність
- г. Дотримання авторського права

3. Що є основним елементом структури наукового дослідження?

- а. Тільки мета і завдання
- б. Проблема, мета, гіпотеза, завдання, об'єкт і предмет
- в. Тільки експериментальна частина
- г. Вступ і висновки

Приклади питань до екзамену:

1. Описати сутність наукового дослідження, його ознаки та основні етапи.
2. Пояснити різницю між фундаментальними, прикладними, експериментальними та теоретичними дослідженнями.
3. Розкрити зміст принципів академічної доброчесності та навести приклади типових порушень у науковій діяльності.
4. Пояснити, як формулюються наукова проблема, мета, об'єкт і предмет дослідження, навести приклад для теми з екології.
5. Охарактеризувати філософські основи наукового пізнання: онтологічний, епістемологічний і логічний аспекти.
6. Порівняти основні методологічні підходи - індуктивний, дедуктивний, системний, історико-логічний - та пояснити, у яких випадках кожен застосовується.
7. Пояснити, що таке наукова парадигма та концептуальна модель, навести приклади з екологічних досліджень.
8. Класифікувати основні методи наукового пізнання (емпіричні, теоретичні, кількісні, якісні) та пояснити їх значення.
9. Описати критерії науковості, достовірності й відтворюваності результатів досліджень.
10. Пояснити етапи планування наукового дослідження та представити приклад календарного плану.
11. Описати основні методи збору й аналізу наукових даних (спостереження, експеримент, опитування, статистичний аналіз).
12. Розкрити вимоги до структури та стилю наукової роботи, пояснити правила цитування й перевірки унікальності тексту.

Зарахування окремих результатів, отриманих в межах неформальної освіти, здійснюється згідно Положення про визнання в КПІ ім. Ігоря Сікорського результатів навчання, набутих у неформальній/інформальній освіті <https://osvita.kpi.ua/node/179>

Силабус освітньої компоненти склали:

доцент кафедри Е та ТРП

Галиш Віта Василівна

Ухвалено кафедрою екології та технології рослинних полімерів (протокол №17 від 29.05.2025 р.)

Погоджено Методичною комісією ІХФ (протокол № 11 від 27.06.2025 р.)